

pplk. PhDr. Barbora Vegrachtová, Ph.D., MBA
Fakulta bezpečnostně právní PA ČR v Praze
Katedra kriminální policie

Grafická extremistická symbolika na veřejném prostranství¹

Úvod do problematiky

Užívání symboliky představuje v současné době integrální součást propagandy extremistických hnutí a vyskytuje se v mnoha formách, provedeních a modifikacích. Vyjádření politického přesvědčení, postoje nebo názoru za pomoci vybraného symbolu je v prostředí extremistické scény a jejích přívrženců již legendární a dá se říci tradičním postupem. Zástupnými symboly extremisté v České republice veřejně manifestují příslušnost k extremistické organizaci či zastávané ideologii, se kterou se ztotožňují a kterou považují za správnou. V extremistické subkultuře jsou symboly součástí image konkrétního uskupení a představují i výrazný a efektivní atribut posilující vnitřní soudržnost a vzájemnou solidaritu členské základny. Dominantní symboly jsou pojítkem, stmelujícím a umocňujícím sociální vazby skupiny a na druhou stranu také identifikačním znakem a prostředkem odlišení se od mainstreamové společnosti či politických oponentů.

Jednoznačné, kritické vymezení se vůči svým odpůrcům či protivníkům je nedílnou součástí aktivit extremistických organizací, což vyplývá z jejich veřejných prohlášení či stanov prezentovaných na webových stránkách hnutí. Programový a kontinuální boj s politickými soupeři na extremistické scéně je zřejmý a identifikovatelný ve virtuálním prostředí internetu, především tedy sociálních sítích, ale i na veřejně přístupných místech. Vedle již tradičních střetů extremistických subjektů v průběhu demonstrací a veřejných shromáždění, je prostředkem šíření nenávistných vzkazů, zastrašování či propagace hnutí městské části, ulice, náměstí, dopravní uzle či zastávky městské hromadné dopravy, tedy **veřejná prostranství**.

Výtržnosti a potyčky extremistů nepředstavují pouze hromadné narušení veřejného pořádku, ale v mnoha případech mají i lokální charakter v podobě individuálních střetů, rvaček a podobných incidentů. Těmto konfliktům může předcházet série výhružek verbálního, ale i grafického charakteru ve formě charakteristické symboliky, která v tomto kontextu může plnit funkci zastrašování či hrozby a jejímž adresátem jsou členové a příznivci opozitní extremistické organizace či pronásledovaní jednotlivci, minoritní skupiny nebo etnika. Zvýšená koncentrace grafických symbolů v rámci určitého teritoria může být v některých případech signálem, nasvědčujícím o možném střetu extremistů v této lokalitě nebo případně indicií o možném intenzivnějším výskytu přívrženců určité extremistické skupiny. Grafická extremistická symbolika je poměrně rozmanitá a v mnoha případech se vyznačuje vysokou kvalitou, pestrým barevným provedením, nápaditostí a originalitou. Grafické symboly pojící se s extremismem plní též významnou funkci konspirativní komunikace,

---

¹ Extremistická symbolika se vyskytuje i v jiných formách a je nedílnou součástí extremistické propagandy a činnosti.

neboť v případě některých modifikovaných symbolů není skutečný význam nezasvěcenému pozorovateli znám a je dešifrován pouze osobou zapojenou do extremistické komunity. S tímto faktem extremisté účelově kalkulují a precizují svoji symboliku taktéž z důvodu vyšší konspirace svých aktivit a také v zájmu vyhnout se trestnímu postihu či jiným formám sankce. Znalost extremistické grafické symboliky vyskytující se na veřejně přístupných místech by měla být základní dovedností policistů, plnící své úkoly v rámci místní působnosti, ale i strážníků obecní a městské policie, pracovníků věznic, vychovatelů, sociálních pracovníků, asistentů prevence kriminality a dalších osob působících v relevantních oblastech. Kontinuální sledování symboliky v určitém teritoriu a její kvalifikovaná analýza může být předpokladem přijetí účinných opatření v profylaktické rovině, zejména v situační a sociální prevenci.

Text níže popisuje charakter, význam a četnost výskytu vybraných extremistických symbolů v městech a obcích České republiky. V článku jsou použity vybrané ukázky grafické extremistické symboliky vyskytující se na veřejných prostranstvích. Akcent je kladen na interpretaci předmětných symbolů z hlediska obsahového a významového, které je zásadní pro určení extremistického proudu či konkrétního hnutí, které je původcem tohoto symbolu. Fotodokumentace byla pořízena autorkou a studenty druhého ročníků předmětu Extremismus Policejní akademie České republiky v zimní semestru akademického roku 2016/2017 jako součást přípravy výzkumného projektu realizovaného na Fakultě bezpečnostní právní pod názvem DVÚ 2/3 „Symbolika kriminálního tetování“. V rámci textu jsou z ilustrativních důvodů použité i fotografie pořízené autorkou v zahraničí pro demonstraci univerzálnosti a mezinárodního charakteru některých extremistických symbolů.

Fotodokumentace byla pořízena v období od září do prosince roku 2016 a celkem se podařilo shromáždit přibližně 700 fotografií různorodé symboliky. Zadokumentované symboly byly v prvním stupni rozříděny dle relevance, tedy zda se skutečně jedná o extremistickou symboliku či nezájmové grafické symboly.¹ Po této prvotní redukci zůstalo v souboru přibližně 550 zájmových fotografií. Tyto byly následně rozčleněny do dalších podkategorií, na jejímž základě bylo možné provést hierarchizaci extremistických symbolů dle četnosti výskytu na veřejném prostranství. Součástí výzkumu bylo provedení obsahové analýzy jednotlivých symbolů a jejich významu z pohledu bezpečnostní praxe. Výzkumná zjištění jsou prezentována v tomto příspěvku spolu s ukázkou nejčastěji znázorňované extremistické symboliky.

Paralely symboliky extremistické a gangové subkultury

Grafické symboly prezentované extremisty na veřejně přístupných místech na území České republiky jsou již běžnou součástí koloritu především městských aglomerací a městských částí. Mezi nejčastější formy grafické extremistické symboliky je možné zařadit **graffiti obrazce, nasprejované nápisy a symboly, vyvěšené plakáty a postery či speciální tematické nálepky.**

Extremistická scéna je velmi různorodým i fragmentovaným prostředím, které je inspirováno a staví na mnoha politických, ideologických a náboženských základnách a učení, které jsou současně zastávány a propagovány poměrně heterogenní členskou základnou. Co mají tyto rozmanité extremistické subjekty společné, a co zůstává

---

¹ Ze souboru byly rovněž vyřazeny symboly, které byly shodně pořízeny na totožných místech.

poměrně dlouhodobě konzistentní, je zvýšená pozornost, která je věnována způsobům náborování nových členů, tedy rekrutaci, systematická a propracovaná propaganda a široké spektrum aktivit legálního i ilegálního charakteru, kterými se zabývají. Navzdory tomu, že se o extremistických skupinách v České republice nehovoří jako o gangové subkultuře, mají tato uskupení mnoho atributů společného.

Jeden z významných výzkumníků a autorů odborných statí, zabývajících se problematikou delikventních subkultur byl bezesporu Albert. K Cohen, který se zaměřil na zkoumání chování delikventní mládeže v amerických městech 50. let dvacátého století. Stanovil základní **charakteristické znaky gangové subkultury** takto:

- neutilitární jednání: (jednání, které není primárně zaměřeno na získání hmotného majetku, racionality, odpovědnosti). Na základě empirických dat ukazuje, že u krádeží nepřevládá ekonomická racionalita. Spíše lze nalézt ničení předmětů symbolizující hodnoty střední třídy (vandalismus);
- zlomyslnost, nenávisť, zlý úmysl;
- negativismus: Podle výsledků výzkumu nejsou tito mladí lidé ve sporu s respektovanými hodnotami, ale vědomě je popírají, negují;
- hédonismus: základem morálky gangu je preference příjemných prožitků a odsouvání nepříjemných skutečností; proměnlivost: mnohostrannost aktivit gangu – jednotlivé aktivity provozované gangem se průběžně proměňují podle konkrétní situace. Výběr aktivit je determinován též rolí pohlaví;
- skupinová autonomie: základní hodnotou je loajalita k členům gangu.¹

Úřad spravedlnosti Spojených států amerických vymezuje **gang** jako skupinu tří nebo více jedinců, jejíž členové přijímají kolektivní identitu skupiny, se kterou se ztotožňují a kterou využívají k vytvoření atmosféry strachu nebo zastrašení, přičemž využívají následující prvky: společný název skupiny, slogan, identifikační znak, symbol, tetování nebo jiný tělesný markant, styl nebo barvu oblékání, styl účesu, znamení rukou nebo graffiti. Hlavním smyslem skupiny je páchání trestné činnosti, skupiny používá násilí a zastrašování k dosahování svých kriminálních cílů. Její členové se zabývají ilegálními kriminálními aktivitami s úmyslem zlepšit či udržet moc, reputaci nebo ekonomické zdroje skupiny. Tento typ skupiny se může také vyznačovat těmito atributy:

- členové dodržují a respektují v rámci skupiny interní pravidla;
- členové se pravidelně setkávají;
- skupiny poskytuje fyzickou ochranu svým členům před ostatními zločinci či členy konkurenčních nebo nepřátelských gangů
- skupina udržuje kontrolu nad vybranou lokalitou či územím nebo
- má identifikovatelnou vnitřní strukturu.

Jedna z recentních definic, zformulovaná pracovníky skupiny Eurogang,² vymezuje podstatu gangu na základě esenciálních atributů, jimž jsou: skupinový

---

¹ COHEN, K. Albert. Delinquent boy. The Culture of Gangs Glencoe, Ill.: The Free press, 1955. Pg. 25. In: SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 69.

² Síť Eurogang je organizace, která sdružuje přední americké a evropské výzkumníky, jejichž předmětem zkoumání je prostředí gangů. Nosnými pilíři Eurogangu je systematické,

charakter, věk členů gangu, trávení volného času na veřejných místech, trvání v čase existence skupinové identity a páčání nezákonných činů.¹

Definice gangu podle skupiny Eurogang zní: „Každá trvalá skupina mladých lidí, která tráví svůj volný čas na veřejných místech a u které je provozování ilegálních aktivit součástí skupinové identity.“ Trvalá znamená existující minimálně 3 měsíce. „Mladí“ odpovídá průměrnému věku adolescenta nebo jedincům do 25 let. „Ilegální“ znamená nezákonné chování. „Identita“ odkazuje na identitu skupinovou a předpokládá souhlas jedince účastnit se nezákonných aktivit.²

Na základě výše uvedeného definičního rámci a při zkoumání charakteru aktivit a zaměření extremistických skupin působících na území České republiky lze vymezit několik **společných znaků** s gangovou pouliční subkulturou:

- důraz kladený na skupinovou identitu posilovanou společně vyznávaným přesvědčením či ideologií;
- jasné vymezení a identifikace společného nepřítele, sdílená hostilita;
- dodržování vnitřních pravidel a stanovení disciplíny v rámci skupiny;
- rozvinutý systém jednotné symboliky, její veřejná manifestace a šíření;
- v některých aspektech organizovanost, vnitřní hierarchie a dělba činností;
- propracovaný proces rekrutace a indoktrinace nováčků;
- konspirativní opatření, zastírání protiprávních aktivit;
- demonstrace síly, skupinové násilí a zastrašování protivníků;
- ospravedlňování ilegální činnosti, glorifikace a podpora stíhaných členů skupiny;

Míra radikality extremistické skupiny se odvíjí od intenzity ideologického přesvědčení, rozsahu fanatismu a oddanosti extremistickým idejím. V rámci extremistického uskupení se mohou vyskytovat členové skupiny, kteří se nacházejí v různém stadiu radikalizačního procesu. Transformace osobnosti v tomto kontextu probíhá individuálně s různou rychlostí, dynamikou a důrazem. Tlak kolektivu, potřeba úcty, prestiže, seberealizace a sociální soudržnosti jsou výraznými akcelerátory tohoto procesu. Skupinově užívaná symbolika není iniciačním prvkem radikalizace, ale spíše podpurným komponentem, která má výrazný emocionální rozměr, umocňuje atraktivnost vnitřního světa skupiny. Užívanými symboly se extremisté, podobně jako ostatní radikální či sociálně patologické subkultury, vymezují vůči okolnímu světu a společnosti. Předstupněm radikalizace a následného ztotožnění se s extremistickým viděním světa tedy může být, ale striktně nemusí, příslušnost k vybrané alternativní subkultuře.

Ne každý jednotlivec je však s aktuální mainstreamovou nabídkou a nabídkou konformních subkultur spokojen. Proto se rozhodne inklinovat a stát se integrální

---

dlouhodobé studium a výzkum gangů v celosvětovém měřítku za využití metod kvalitativních i kvantitativních.

¹ Srovnej: MORAVCOVÁ, Eva. Jak definovat a měřit členství v gangu: Česká republika v evropském kontextu. In: *Data a výzkum - SDA Info 2012*, Vol. 6, No. 2: 151-171.(c) Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha, 2012, s. 157.

² WEERMAN, F.; MAXSON, Ch.; ESBENSEN, F.; ALDRIDGE, J.; MEDINA, J.; GEMERT, F. 2009. *Eurogang program manual* [online]. St. Louis: University of Missouri. Dostupné z: <<http://www.umsl.edu/~ccj/eurogang/EurogangManual.pdf>> [cit. 28. 8. 2012]. s. 20.

součástí kontrakultur neboli kontrastních a opozičních kultur, jejich základním rysem je programová negace okolí, jehož hodnoty a normy odmítá a rozporuje. Dále je charakterizuje nechuť ke kompromisům a dialogu s establishmentem. Mohou mít také násilný a protiprávní charakter. Kontrakultury se zpravidla utváří na okraji společnosti a v sociálně deklasovaném prostředí; rodí se z protestu, sociálního vyloučení, nepochopení a absence komunikace (dialogu). Jako příklad lze uvést kulturu kriminálních gangů, destruktivních kultů nebo teroristických skupin. Míra radikality (či spíše externality) programu kontrakultur odpovídá schopnosti (potencionálních) členů vyrovnat se s výzvami a rozpory tohoto světa.¹

Větší část extremistických a teroristických organizací dokonce s touto premisou programově operuje a zacílenost rekrutačních aktivit na určité vybrané patologické či kriminální segmenty je systematická. Nejvíce diskutovaná teroristická organizace Islámský stát dokonce v rámci své propagandy propaguje krédo *Sometimes people with the worst pasts create the best futures* (Někdy lidé s nejhorší minulostí vytvářejí nejlepší minulost). Jedná se o slogan, který hlásá graficky působivý plakát, který byl zveřejněn na Facebookových stránkách skupin britských ISIS bojovníků, která se nazývá Banner of God (Ve jménu boha). Jejich zájmovou skupinou pro rekrutační snahy jsou hlavně mladí muži, kteří hledají novou cestu v životě namísto zločinu, drog a gangů a chtějí tzv. „vykoupit“ své životy cestou džihádu pro Islámský stát.²

Extremistické organizace v České republice, ale i v evropských zemích preferují od počátku nového tisíciletí **propojování politických témat s moderním životním stylem**, street artem a alternativními hudebními žánry a uměním. Výchozím předpokladem byla skutečnost, že mládež není zainteresována do světa nezáživné politiky a staví se do opozice proti němu či jej ignoruje. Kombinací prvků atraktivních pro mladou generaci jako je tekno hudba, rap, hip-hop, tanec, street-art a v neposlední řadě internet a sociální sítě, s politickými tématy a ideologickými prvky byl vytvořen výchozí rámec pro budoucí indoktrinaci a radikalizaci. Produkce letáků, posterů, nálepek, šablon, tedy grafické symboliky obecně se zvýšila a zkvalitnila po stránce designové a technické. V následující sekci jsou představeny produkty grafické tvorby extremistické scény v České republice spolu s rozбором významu užívané symboliky.

Kategorie grafické extremistické symboliky a interpretace významu

Mezi tradiční symboly, které se pojí s prostředím gangu, ale i s aktivitami extremistických uskupení na určitém teritoriu, patří bezesporu **graffiti**. Graffiti v obecném slova smyslu není ovšem pouze indikátorem přítomnosti extremistických skupin v daném místě a čase. Je to v širším slova smyslu především ojedinělá forma výtvarného sebevyjádření, které nemusí mít nutně kriminální či extremistický podtext. Simplicítní definice graffiti tvorby shrnuje, že se jedná o zvláštní techniku nanášení barev na různé podklady v exteriéru, ale i uvnitř budov za pomoci různých barev,

¹ Více v: URBAN, Lukáš, DUBSKÝ, Josef a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 116.

² DEARDEN, Lizzie. Isis recruiting violent criminals and gang members across Europe in dangerous new 'crime-terror nexus'. [online]. [cit. 21. 11. 2016] Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/isis-recruiting-violent-criminals-gang-members-drugs-europe-new-crime-terror-nexus-report-drugs-a7352271.html>

sprejů, fixů, ale i škrábáním, leptáním. Nejčastěji je tento výtvarný žánr spojován se subkulturami mládeže a tzv. **street artem**, neboli pouličním uměním, někdy lze hovořit o folklóru ulice.

Graffiti je v zahraničí bezpečnostními orgány vnímáno jako indikátor přítomnosti pouličního gangu ve vybrané lokalitě. I zde lze vysledovat analogicky, že gangy podobně jako extremistická uskupení využívají grafickou symboliku v ulicích k vymezení svého teritoria působnosti.

Zahraníční odborníci na problematiku pouličních gangů uvádějí, že graffiti gangů obsahuje mnoho zásadních informací. Nejedná se jen o indikátor přítomnosti gangu v příslušné městské části, ale rovněž o signál, že daná lokalita je z bezpečnostního hlediska riziková či případně, že zde hrozí možné konflikty, střety či jiné formy narušení veřejného pořádku. Z hlediska profylaktického není důležité pouze monitorování, dokumentace a analýza závadových graffiti gangů, ale rovněž přijetí včasných opatření k jejich překrytí či odstranění. Obdobná opatření je vhodné zavést i v českém prostředí v kontextu extremistické grafické symboliky v ulicích.¹

Většina graffiti se pohybuje na hraně zákona. Proto také tvůrci graffiti vystupují pod pseudonymy, které často nabývají abstraktních malovaných forem. Základní charakteristikou moderního umění graffiti jsou složité zamaskované překrývající se nápisy, často v obrovském měřítku, vyvedené v zářivých, kontrastních barvách. Tento způsob skrytého písma působí na první pohled nesrozumitelně, ale čerpá z rapového a hip-hopového argotu, čímž účinně vytváří další úroveň kódování.²

Skupiny zastánců a podporovatelů graffiti tvorby jsou aktivní i v České republice a zpravidla se jedná o specifickou subkulturu zejména mladých lidí, která se vyznačuje jistým nonkonformním vystupováním, tendencí k alternativnímu stylu života a společenskému sebevyjádření. Většina z těchto příznivců graffiti je zpravidla apolitická a jednotlivé výtvary a symboly nemají extremistických podtextů či se dokonce nejedná o nelegální činnosti, protože ke své tvorbě využívají městem k tomu určené plochy či se jedná o komerční zakázku.

Názor společnosti na graffiti komunitu ve společnosti je zpravidla ambivalentní. Vyskytují se argumenty ospravedlňující či podporující tento způsob vyjádření jako specifický umělecký žánr a oživení stereotypy městských čtvrtí. Na druhou stranu, zpravidla konzervativnější část populace, toto počínání kritizuje či nekompromisně odsuzuje. Grafické obrazce vyskytující se v ulicích měst jsou poměrně rozmanité, od kvalitního, nápaditého a originálního graffiti až po zřetelné projevy vandalismu, vulgární či pohoršení budící nápisy, které ovšem nemají extremistický kontext či význam.

Grafické symboly, které používá a znázorňuje v ulicích měst extremistická scéna, mají odlišný charakter, kvalitu, design a především účel. Graffiti tvorbou, stejně tak vylepováním plakátů a samolepek s logem kmenové organizace či zájmovou tematikou naplňují především funkci propagační. Veřejná proklamace idejí je programovou náplní aktivit všech uskupení politického extremismu v České republice. Forma, kterou zvolí, je individuální, ať se jedná o veřejné projevy s expresivně

---

¹ Více v: SAVELLI, Lou. *Gangs Across America and Their Symbols*. New York: Looseleaf Law Publications, Inc., 2004, s. 15.

² Více v: LUNDE, Paul. *Tajemství kódů*. Praha: Nakladatelství Svojtka & Co., 2012, s. 143.

zabarvenou rétorikou v průběhu demonstrací a obdobných meetingů nebo prezentace radikálních či extremistických názorů v prostředí internetu a sociálních sítí. Mezi další alternativní koncepty propagace vybraného extremistického hnutí či ideologie může patřit i hudební propagace (zejména ve stylu hard-rocku či tekno hudby), tance (Hardbass), propagačními předměty či grafickou výrazovou symbolikou. V ulicích měst je tedy možné se setkat s nákresey, vyobrazeními, nápisy či samolepkami odkazujícím na extremistické organizace z politického spektra pravicového i levicového extremismu.

Extremistickou grafickou tvorbu lze kategorizovat do specifických okruhů, které reflektují jejich politickou či ideologickou orientaci, názorové spektrum, tematickou základnu či případné hostilní postoje vůči vybraným společenským skupinám. Základním účelem grafické tvorby vyskytující se ve veřejném prostranství je propagace samotné mateřské organizace či vyznávaného ideologického přesvědčení. Jak vyplývá z realizovaného výzkumu, aktivnější jsou v této oblasti ve sledovaném časovém období spíše levicoví extremisté. Do výčtu uskupení řadících se do spektra levicového extremismu jsou řazeny především vyznavači anarchoautonomních myšlenek a teorií na straně jedné a sympatizanti revitalizovaných verzí marxistickoleninského učení na straně druhé. Reprezentanti druhé kategorie v současné době poměrně stagnují a v rámci grafické pouliční prezentace je jejich iniciativa výrazně méně nápaditá. Oproti tomu anarchistické organizace a jejich podporovatele šíří ideje anarchistického hnutí v grafických symbolech velmi intenzivně a kreativně.

Propagace levicového extremismu

Do spektra levicového extremismu jsou již dlouhodobě řazeni představitelé a sympatizanti anarchoautonomních skupin a další zastánci anarchismu a příbuzných levicových ideologií či směrů. Scéna levicového extremismu není uceleným tělesem jednotného ideologického rázu, ale je souborem rozmanitých politických proudů, škol a smýšlení. Jen v rámci anarchistického spektra lze zaznamenat ekologický neboli tzv. zelený anarchismus, anarchopacifismus, anarchofeminismus, anarchokomunismus a další odnože. Všechna učení anarchismu mají ovšem společnou esenciální myšlenku.

Pro anarchismus je příznačný názor, že politická moc ve všech podobách, zejména v podobě státu, je špatná a zbytečná. Anarchisté tudíž usilují o vytvoření bezstátní společnosti, a to odstraněním práva a státu. Stát je podle nich špatný proto, že jako svrchovaná a donucující moc, před níž není úniku, uráží principy svobody a rovnosti. Klíčovou hodnotou anarchismu je tudíž neomezená autonomie člověka. Anarchisté soudí, že stát není nutný, protože pořádek a harmonie mohou vznikat přirozeně a nemusí být státem vnucovány shora.¹

Autonomie, svoboda a nezávislost jsou tedy základními pilíři anarchistického smýšlení, a tyto hodnoty a ideály, se promítají i do užívané symboliky. Tradičním symbolem anarchismu je tzv. **A-circle** neboli písmeno A v kruhu, což znamená *anarchie*, písmeno O symbolizuje anglické *order* neboli *pořádek*. Dohromady se jedná o tradiční krédo anarchismu: *Anarchie je matkou pořádku*.

---

¹ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Aleš Čeněk s.r.o., 2008, s. 191.

Černá barva vlajek má představovat opozitum pestrobarevné škály vlajek států po celém světě. Anarchisté touto cestou vyjadřují svůj odpor vůči státnímu zřízení a autoritě jako takové. Černá barva je totiž na vlajkách států zastoupena jen sporadicky a nikde nepředstavuje dominantní barvu, např. u vybraných arabských států nebo na africkém kontinentě. Druhý výklad říká, že černá barva vyjadřuje vzdor, rezistenci a odpor autonomního hnutí proti současnému systému a uspořádání společnosti, protože černá je v kontrastu k barvě bílé, která v obecné rovině ve válečném konfliktu symbolizuje kapitulaci. Černá barva či samotné slova *černý* se logicky pak objevuje v názvech anarchistických skupin, v označení propagandistických periodik a materiálů a tradičně již jako součást image, odívání a vzhledu samotných anarchistů.

Ve formě graffiti se proto velmi často objevuje symbol propagace samotné myšlenky anarchismu ve formě nasprejovaného *áčka v kruhu* nebo, méně často, celého slova *anarchie*. Hojně je ovšem zastoupena veřejná propaganda konkrétních hnutí a skupin anarchistou, některé z nich jsou již legendami a tvoří nedílnou součást novodobé historie anarchismu v České republice. V tomto kontextu grafická symbolika odkazuje především na anarchistické uskupení **Antifašistická akce**, přičemž v ulicích je možné dohledat různé nápisy či technicky zdařilé graffiti s motivem zkratky ANTIFA či **AFA**. Na fotografiích níže, které dokumentují tuto skutečnost, je možné vidět i kódované označení uskupení, tedy numerickou verzi 161, které odpovídá pořadí písmena abecedy, v překladu tedy **161** značí AFA. Černočervený prapor, který zpravidla doprovází většinu anarchistických veřejných shromáždění, stejně jako grafickou symboliku v ulicích, představuje anarchosyndikalismus. Tato anarchistická škola je jednou z nejrozšířenějších alternativou teorie anarchismu a jak již bylo poznamenáno výše, každý anarchistický směr či škola, si vytvořily vlastní partikulární symboliku.

Propagace uskupení Anifašistická akce

Grafická symbolika ve veřejném prostranství zahrnuje i soubor nálepek různého charakteru, které jsou zpravidla dostupné ve specializovaných internetových e-shopech na zaměřených webových stránkách. Extremistické organizace nabízejí v rámci těchto e-shopů k prodeji soubory různých samolepek, často s přímo výzvou případným podporovatelům a sympatizantům. Cena je zpravidla symbolická, ale i přesto tvoří součást financování extremistické organizace. Distribuce těchto propagačních materiálů je doménou především mladé generace a jedná se o jistý druh adrenalinového dobrodružství, ale i současně snahou vydobýt si místo v extremistické subkultuře a postoupit v hierarchii, či případně vydobýt si vyšší sociální status uvnitř

komunity. Na jednotlivých nálepkách propagujících konkrétní anarchistickou organizaci je tedy často uvedena webová stránka uskupení, jak je zřejmé na fotografiích níže (v těchto případech Anarchistickou federaci a Antifašistickou akci).

Anarchistická federace a Antifa ČR

Propagace pravicového extremismu

Propagační činnost krajně pravicové scény v případě grafické symboliky dokazuje, že mechanismy a metody propagandy jsou u obou extremistických proudů velmi podobné, ne-li totožné. V případě četnosti výskytu propagačních nálepek v ulicích českých měst, dá se říci, že pravicoví extremisté jsou méně aktivní. Souvisí to rovněž s fenoménem nově vznikajících radikálních organizací či politických stran, jejichž hlavním programovým cílem a současně mnohdy výhradně diskutovaným tématem je odpor proti uprchlíkům a protiislámská rétorika. Tomuto tématu bude ještě věnována v textu níže pozornost. Nálepky propagující ultrapravicová uskupení mají většinou identickou techniku a znaky jako propagační materiály levicového extremismu. Jsou distribuovány zpravidla v internetových obchodech a zaměřují se především na nejmladší část členské základny.

Níže na fotografiích je vyobrazeno logo organizace, která dominovala extremistické scéně v druhé polovině devadesátých let a první dekádě nového tisíciletí, **Národní odpor**. Uskupení dalo za vznik dalším odnožím této organizace a inspirovalo další subjekty i jednotlivce. Druhá nálepka propaguje poměrně nové a inovativní uskupení **Generace identity**, která je vlastně klonem stejnojmenné francouzské krajně pravicové organizace. Navzdory posunu image, která je patrná z těchto propagačních materiálů, změna proběhla u většiny pravicových extremistických organizací pouze formálně, ideových a ideologických základů zůstává u většiny zachován. Extremisté pouze volí lépe slova a čistí image od nežádoucích či kontroverzních symbolů, které by je vystavily trestnímu postihu či jiným represím ze strany bezpečnostního aparátu.

Logo Národního odporu symboly Generace identity

Animozita levicových a pravicových extremistů

Nevraživost a politické nebo širší společenské střety reprezentantů krajních pólů extremistického spektra jsou tradičním obrazem světa extremismu, jehož následky a důsledky zasahují všechny sociální a bezpečnostní oblasti. Policejní opatření k zajištění veřejného pořádku v průběhu shromáždění extremistických uskupení jsou velmi finančně, technicky i personálně nákladnou záležitostí. Konflikty, hostilní projevy a střety extremistických oponentů jsou výrazné i mimo tyto masové akce. Jsou běžným prvkem internetu a sociálních sítí a vizuálně jsou zřejmé i v ulicích a dalších městských lokalitách. Grafické nápisy znevažující politické oponenty či jinak dehonestující a pejorativní komentý, výrazy a symbolika je identifikovatelná na mnoha místech České republiky. Projevy vzájemné zášti těchto skupiny zahrnují velmi primitivní, vulgární invectivy na adresu nepřátelských politických struktur, ale i poměrně propracované, systematické projevy nevěřivosti a kontinuálně udržované zášti, které stává jakousi povinnou ideovou náplní aktivit oddaného člena extremistické skupiny.

Pomineme-li škrtnutí, překrývání a jiné formy hanobení či deklasování nápisů extremistických oponentů z opačného politického spektra, je již tradičním postupem, tzv. koncept **GNWP** či **GNLS** (Good Night Left Side). Tyto akronymy jsou pro extremisty na první pohled snadno srozumitelným vymezením krajně politické příslušnosti a názoru. **Good night white pride** či **white power** je v krajnělevicové scéně rozšířený výraz nenávisti a odporu vůči všem formám pravicového extremismu. Projevuje se ve všech rovinách veřejného působení extremistů i v interních konfliktech jednotlivých skupin. Význam vymezení se vůči politickým oponentům dokládá i zřízení a provoz samostatného webového portálu *gnwp.cz*, kde jsou dostupné a ke stažení různé varianty nálepek GNWP, kde v textové části je běžné toto vyjádření a graficky jsou zde znázorněny dvě anonymní postavy, kdy jedna násilným způsobem dominuje nad druhou. Figury nemají konkrétní kontury nebo identitu, ale ze symbolického znázornění je patrné, lakonicky řečeno, *kdo koho bije*.

V prostředí zahraniční pouličních gangů se obdobné projevy objevují rovněž. Vedle přeškrtnutí, překrývání či hanobení nápisů konkurenčních gangů, jsou zadokumentovány i jiné způsoby vyjádření disrespektu a pohrdání svými rivaly. Může

se jednat o vyobrazení obráceného symbolu gangu, tedy o 180 stupňů, což v jazyce gangů představuje výraz neúcty nebo dokonce výhrůžku.¹

Animozita krajní levice a krajní pravice v grafických symbolech

Anarchoautonomní scéna, stejně jako militantní odpůrci projevů neonacismu s oblibou užívají symbolické, numerické vyjádření „161>88“, které je výrazem nadřazenosti a současně převahy krajní levice nad krajně pravicovými směry. „161“ odkazuje na AFA, ale nikoli na samotnou organizaci Anitifašistické akce, ale spíše na antifašismus jako na společenský a politický postoj. „88“ symoblizuje v tomto kontextu neonacismu z obecného hlediska, neboť právě „88“ je v prostředí pravicových extremistů velmi frekventovaný číselný kód, ukrává zkratka HH neboli Heil Hiter. „161>88“ se může objevovat ve formě vysprejovaných nápisů, na nálepkách či k tomuto účelu speciálně vyhotovených cedulích, které naznačují, které politický učení dané čtvrti dominuje.²

Nasprejované nápisy na vybraných místech, podnicích či restauračních zařízeních mohou mít z pohledu bezpečností i závažnější charakter. Terčem výhrůžek nejsou za všech okolností pouze reprezentanté opačného extremistického proudu, ale

¹ Více v: DUNSTON, S. Mark. *Street Signs*. United States of America: Performance Dimension Publishing., 1992, s. 5.

² Více k numerické pravicové symbolice: VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016.

velmi často rovněž vybrané sociální skupiny, minority, etnika anebo organizace či sdružení participující na boji s projevy extremismu ve společnosti. Příkladem může být případ, ke kterému došlo minulý rok.

Vandalové poškodili kavárnu propagující multikulturalismus a prodejnu spodního prádla, která se rovněž snaží bojovat za společnost bez předsudků. Kavárnu pachatelé postříkali červenou barvou a pomalovali symboly spojovanými s extrémní pravicí. „Poblíž kavárny se rovněž objevily samolepky s nápisem ‚Anti-antifa‘, na zdi vestibulu metra Karlovo náměstí se podle médií objevily nápisy „Antifa bude pykat“ a „Uprchlíci táhněte“.¹

Tyto případy by neměly být podceňovány, neboť v některých případech mohou být jakýmsi **předstupněm další závažnější trestné činnosti** či dokonce skutečně představovat výhrůžku či akt zastrašování. Z tohoto důvodu je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost důkladné dokumentaci místo činu a stejně také analýze jednotlivých symbolů. Jak je zřejmé na fotografii výše i z textu popisující skutek, symboly se zřetelně pojí s krajně pravicovou extremistickou scénou. Červeně nasprejovaný symbol vyjadřuje tzv. **keltský kříž**, který je v prostředí pravicových extremistů velmi oblíbený i v jiných symbolických formách a vyjádření. Samotný keltský kříž nemusí nutně představovat rasistický či neonacistický symbol, může se objevovat v různých kulturních a náboženských společenstvích apolitického charakteru. Nicméně, v kombinaci s číselným symbolem **1488** nabývá specifičtějšího rázu. Z tohoto hlediska je zřejmé, že se jedná o čin přívrženců pravicového extremismu, neboť kombinace čísel 1488 je pro tuto scénu charakteristická. Jedná se ve skutečnosti o kombinace dvou čísel „88“, jehož význam již byl vysvětlen výše a „14“. Tato číslovka odkazuje na, dnes již v neonacistické komunitě legendární, větu Davida

¹ Denik.cz. [online]. [cit. 21.11.2016] Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/policie-zkouma-ctyri-potencialne-extremisticke-napisy-v-praze-20160424.html

² Výřez z fotografie k článku: Denik.cz. [online]. [cit. 21.11.2016] Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/policie-zkouma-ctyri-potencialne-extremisticke-napisy-v-praze-20160424.html Zdroj: Facebook

Lana¹ *We must secure the existence of our people and the future for white children* (Musíme chránit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí).

ACAB koncept

Akronym **ACAB** představuje v současnosti již notorietu, která je šířena nejen v extremistické komunitě, ale v kriminální subkultuře obecně. Jedná se v podstatě o internacionální protipolicejní slogan, který znamená větu „**All Cops Are Bastards**“, což je nejčastěji překládáno jako „Všichni policajti jsou bastardi“. Vyskytuje se v různých provedeních, na oděvních doplňcích, transparentech, jako tetování. Ve formě grafické symboliky ve veřejných prostranstvích je jedním z nejčastěji užívaným symbolů. Je shodně užíván pravicovými i levicovými extremisty, stejně tak různými asociálními či alternativními subkulturami, které se chtějí vymezit vůči společenskému a politickému mainstreamu anebo jednoduše osobami s kriminální zkušeností či minulostí.

ACAB v různé grafické provedení

Kvalita a grafické provedení graffiti ACAB je velmi rozmanitá, od velmi triviálních nápisů až po poměrně grafické zdařilé nápisy. Stejně tak nálepky mají různorodý design, grafiku a barevné provedení. Nevraživost a programová zášť vůči orgánům činným v trestním řízení a představitelům bezpečnostních sborů obecně je spojícím článkem a charakteristickým rysem definujícím scénu levicového i pravicového extremismu. U mladé části generace je nevráživý postoj vůči státnímu bezpečnostnímu sektoru sdílen jako výraz vzdoru vůči autoritám, neuznávanému systému a alternativní cesta v kontrastu ke společenské uniformitě. Grafická symbolika tohoto charakteru vyskytující se v ulicích nemusí představovat vážné bezpečnostní riziko a může být jen projevem rebelující části mládeže. Na druhou stranu může být spojena s přípravou závažnějšího typu trestné činnosti, jako je poškozování služebních vozidel policie či dokonce zastrašování a fyzické napadání pracovníků bezpečnostních sborů. Graffiti nápisy ACAB se objevují v blízkosti služeben policie, ale i na zdech či oplocení vězeňských zařízení nebo dalších budovách státních úřadů. Varianty ACAB mohou být někdy úmyslně kódovány či skrývány v jiných zástupných symbolech. Častou verzí grafické symboliky je numerická modifikace 1312, což je ekvivalent ACAB, ale pouze jen v číselné variaci dle pořadí písmen v abecedě. Jedno z mnoha provedení je zřejmé na fotografii níže.

¹ David Eden Lane byl ikonickou postavou americké neonacistické teroristické organizace The Order, za spáchané zločiny byl odsouzen k 190 letům vězení, kde také zemřel. Mezinárodní neonacistickou komunitou je považován za mučedníka a glorifikován.

Numerická podoba ACAB akronymu

Reflexe aktuálních témat

Tematická základna extremistických uskupení je vymezena na jedné straně vyznávaným ideologickým přesvědčením, na straně druhé je podmíněna a odvíjí se od politické, bezpečnostní a společenské situace ve státě a ve světě. Extremistické skupiny se tedy v duchu preferovaných politických ideálů vyjadřují ke klíčovým otázkám a problémům, které považují za stěžejní a současně reagují na nově vzniklé problémy především bezpečnostního a sociálního charakteru. Priorizace témat se odvíjí od intenzity, s kterou tato témata rezonují ve veřejném mínění a jednotlivých společenských segmentech. Extremisté si v souladu s programově vyznávaným populismem vybírají většinou taková témata, která korelují se společensky široce diskutovanými otázkami a mají potenciál zaujmout či dokonce získat si širší veřejnost. Proměnu žebříčku témat názorně ilustruje případ odklonu extremistů od po téměř tři dekády populární problematiku tzv. **romské otázky** a dramatický nástup populárního a současně populistického tématu **uprchlické krize** a **expandující islámofobie**. Stranou nezůstala ani společensky široce diskutovaná otázka bezpečnostní situace v souvislosti s hrozbou islámského terorismu a teroristických útoků obecně. Fotografie níže jasně ukazují postoje anarchistického hnutí **Antifašistické akce** vůči těmto fenoménům.

Tematický rozptyl v grafické symbolice Antify

Anarchoautonmní scéna levicového extremismu se v obecné rovině soustřeďuje na problematiku ochrany práv menšin, čím rovněž představuje názorového oponenta (oponenta) pravicovým extremistům, kteří zavrhuji koncept multikultarismu, mají xenofobické, ultranacionalistické a rasisitcké postoje různé intenzity. V otázce islámského terorismu se krajní levice staví odmítavě k útokům ve jménu islámského fundamentalismu a jeho radikálních odnoží, stejně tak projevům sympatií vůči těmto akcím. Pravicoví extremisté vnímají tuto problematiku z širší perspektivy,¹ kdy rozšiřují svoji nenávisť a odmítavý postoj na islámské náboženství obecně z hlediska generalizace a zprofanovaného postojevého stereotypu *muslim = terorista*. Proklamace těchto názorů a postojů je součástí krajněpravicové propagandy i grafické symboliky ve formě různých plakátových a nálepkových kampaní. Protiislámská a protiimigrační propaganda není ovšem doménou výlučně pravicových extremistů, ale je součástí i názorovch postojů vybrané části široké veřejnosti či reprezentantů reálné politické scény. Některé politické subjekty či strany dokonce zakládají svůj profil výhradně na těchto problematikách, tedy na monotematické agendě. (např. Islám v ČR nechceme či Národní demokracie).

Ideová i organizační heterogenita protiislámského hnutí je na jednu stranu limitujícím faktorem pro jeho akceschopnost, na druhou stranu však umožňuje permanentní mobilizaci různého spektra lidí. Množství akcí a aktivistů spojených s různými protiislámskými subjekty ovlivňuje mediální agendu ve prospěch protiislámských a protiimigračních témat, včetně diskusí na zpravodajských serverech či v interaktivních televizních pořadech. V proti islámskému spektru se sešli aktivisté, kteří se dříve výrazně angažovali na jiných tématech a v současnosti soustřeďují energii na tuto problematiku.²

---

¹ Nutno poznamenat, že v rámci pravicového extremismu lze vysledovat u vybrané části tohoto spektra i projevy sympatií či obdivu k aktivitám islámského terorismu. Společnými atributy mohou být antisemitské postoje obou skupin, nepřátelské postoje vůči západní kultuře a současnému systému, stejně tak ospravedlňování násilí a zvýšeného militantismu ve jménu vyznávaného kultu. Je třeba si uvědomit, že z řad pravicových extremistů se v rámci procesu radikalizace mohou vyprofilovat budoucí *foreign fighters* nebo podporovatelé teroristických organizací.

² Více v: MAREŠ, Miroslav a kol. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury/Masarykova univerzita, 2015, s. 182.

Hostilní vymezení krajní pravice vůči uprchlíkům a migraci

Negativní vymezení vybraných extremistických či radikálním subjektům vůči uprchlíkům či muslimské komunitě bývá často některými uskupeními prezentováno jako druh patriotismu, národovectví či identitářství. Grafická symbolika těchto skupin s oblibou využívá symboly národní (zejména státní znak a barvy) nebo symboly vyjadřující tradiční evropské hodnoty, zvyky a kulturu. Aktuální bezpečnostní otázky a problémy jsou extremisty často zveličovány případně demonizovány, zpravidla s cílem radikalizovat veřejnost a získat si širší společenskou podporu. Fotografie nálepek výše demonstrující průnik těchto témat na extremistickou scénu a jejich praktické zneužití ve formě grafického šíření nenávislných myšlenek a postojů. Pro zajímavost fotografie hnutí *pro-vlast.org* byla pořízena ve vesnici vzdálené přibližně dvě stě kilometrů od nejbližšího azylového zařízení.

Aktuální témata zobrazovaná ve formě grafické symboliky ovšem nereflektují pouze otázku uprchlíků a islámu. Extremistické skupiny se v rámci obou krajních rovin politického spektra shodně vyjadřují k otázkám práv menšin, ekologickým problémům, odporu vůči členství České republiky v mezinárodních organizacích, kritice úřadující vlády a dalším oblastem, které představují i širší celospolečenskou debatu. Názorové pojetí a postoje se liší pouze v ideologické příslušnosti a východiscích, v některých oblastech se tedy krajní pravice a krajní levice paradoxně shoduje. Společným znakem grafické symboliky je populistický přístup k tématům, rezonujícím současnou společností. Design a provedení graffiti, nálepek, letáků klade důraz na emocionální rovinu, většina z nich zjednodušuje složitá témata, nabízí přímočará a jednoduchá řešení, jednoduše podprahově prezentuje extremistické uskupení jako jediné vyvolené a oprávněné kompetenty, které daný problém vyřeší. Jako součástí propagandy jsou zpravidla na těchto nálepkách uvedeny kontakty na webové stránky či Facebookové profily extremistických organizací.

Současným trendem, který pronikl i do pouliční grafické symboliky je vyjadřování solidarity se soukmenovci či soudruhy extremistické organizace, kteří jsou stíháni či umístěni ve vazební věznici. Grafická symbolika na veřejném prostranství na tyto aktuální případy upozorňuje a je významným způsobem podporována v prostředí internetu a sociálních sítích. Nejvíce dominuje veřejnému prostoru v současné době kampaň **Sítě revolučních buněk (SRB)** a dalších spřízněných subjektů, která souvisí především s projektem **Antifénix**. Jedná se o mobilizační platformu, která vznikla jako

reakce na policejní akci Fénix v roce 2015, při níž bylo zadrženo několik osob z prostředí organizace Síť revolučních buněk. Podporu obviněným začali vyjadřovat i jiné, do té doby umírněné subjekty a další anarchistické organizace, dokonce i v zahraničí.

Síť revolučních buněk se v období od ledna do srpna 2014 přihlásila k pěti potvrzeným a jednomu nepotvrzenému útoku. Učinila tak vždy skrze komuniké, jež zveřejňovala na několika levicově extremistických internetových stránkách. Terčem útoků byly hmotné cíle za účelem způsobení majetkových škod. K přímým akcím proti fyzickým osobám nedošlo. Tři žhářské útoky směřovaly proti služebním vozidlům PČR. Pět osob z okruhu SRB bylo obviněno v souvislosti s plánováním teroristického útoku na vlak přepravující vojenský materiál pomocí zápalných lahví a jedna za nedovolené ozbrojování.¹

Extremistické propojení s hooligans scénou

Prostředí diváckého násilí je v České republice spojeno především s fotbalovými utkáními, byť lze zaregistrovat násilné projevy a chování i v souvislosti s dalšími sportovními odvětvími. Násilní fotbaloví fanoušci bývají někdy též označováni jako **hooligans**.

Symbolika² pojící se s jednotlivými skupinami hooligans v České republice je nedílnou součástí koloritu této subkultury. Kromě klubových barev, loga, různých předmětů propagující zájmový fotbalový klub jako jsou trička, vlajky, šály a kšiltovky, je velmi rozšířeným způsobem vyjádření své loajality s fotbalovým klubem výrazné tetování a šíření grafické symboliky ve veřejném prostranství.

Grafická symbolika hooligans skupin

¹ Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2014, vyhodnocení plnění koncepce boje proti extremismu pro rok 2012 a Koncepce boje proti extremismu pro rok 2015. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> s. 15.

² Více v: VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 130-137.

Hooligans subkultura je zpravidla apolitickou komunitou bez mocenských či politických ambicí. Příčinou násilí a výtržností na veřejnosti jsou zpravidla vyhocené a nepřátelské vztahy s fanoušky znepráteleného fotbalového klubu. Střety a dokonce řízené a předem plánované potyčky s fotbalovými rivaly mohou doprovázet fotbalová utkání anebo se odehrávají i mimo fotbalové stadiony. Vzájemné potyčky jednotlivých skupin připomínají soupeření zahraničních pouličních gangů. Hostilní postoje členů hooligans klubů jsou často šířeny i prostřednictvím pestrobarevné a rozmanité grafické symboliky ve veřejném prostranství i na internetu. V některých případech se tyto skupiny vymezují politicky a propojují své aktivity s politickou agitací i vyjádření odporu vůči opozitním ideologickým proudům. Fotografie výše ilustrují, že radikální fotbaloví fanoušci AC Sparta Praha se jasně staví proti jakýmkoli formám levicového extremismu, což naznačuje propagace konceptu **GNLS** a stejně tak sousloví **Anti-Antifa**. Vybrané spektrum fanoušků FC Bohemians¹ na druhou stranu plně podporuje koncept antifašismu, který zcela srozumitelně vyjadřuje pěst rozbíjející hákový kříž a nápis *against nazis*.

Extremistická symbolika není jevem izolovaným, který má pouze lokální, národní charakter, ale je možné jej zaregistrovat v mnoha státech v zahraničí. Níže jsou vyobrazeny symboly, které byly zadokumentovány autorkou ve Švédsku a v Itálii a jsou důkazem skutečnosti, že početná extremistická grafická symbolika představuje nedílnou součást veřejného prostranství i v zahraničí a význam jednotlivých symbolů má jednoznačně mezinárodní charakter.

Exkurz do zahraničí

Závěr

V rámci dílčího výzkumného projektu, jehož konceptuální a metodologická východiska byla stručně popsána výše bylo zjištěno, že z předmětného souboru se ve veřejném prostranství nejčastěji vyskytuje symbol ACAB, posléze mezinárodní symbol anarchismu „A v kruhu“, symboly uskupení ANTIFA, nálepky a graffiti symboly spojené s konceptem GNWP neboli Good Night White Pride a symbolika Sparta Praha Hooligans, koncept Anti-Antifa.

¹ Více v: ŠEŠÍN, Petr. *Proč bohemák napadá bohemáka? Etnografická studie radikální scény Bohemians 1905*. Lidé města, roč. 16, č. 3, 2014, s. 463-477, dostupné z http://lidemesta.cz/assets/media/files/16-2014_3/Sesin.pdf

² White Boys Club je klub ukrajinských ultra fanoušků sportovního klubu Dynamo Kyjev.

Grafické symboly jsou integrální součástí extremistické propagandy, ale také image a veřejné prezentace extremistické scény. Samotné symboly nenaplňují pouze funkci propagační, ale komunikační, identifikační, slouží k vymezení teritoria působnosti, manipulaci a ovlivňování veřejnosti a v neposlední řadě jako prostředek zastrašování, výhružek a šíření nenávistných postojů. Je důležité symboly vyskytující se v ulicích měst včas nalézat a současně interpretovat jejich obsah. To je možné pouze za předpokladu zvýšeného povědomí a znalosti extremistické scény, ideologických směrů, které následují a symboliky, kterou vyznávají a užívají. Znalost se ovšem netýká pouze pracovníků bezpečnostních sborů, ale samosprávných orgánů měst, občanských sdružení a pedagogických pracovišť. Jen tak je možné přijmout účinná opatření k eliminaci či omezení šíření grafické symboliky ve veřejných prostranstvích. Součástí efektivní prevence musí být i odstraňování a likvidace těchto symbolů, čímž se částečně sníží potenciál extremistů ovlivňovat vybrané společenské segmenty, zejména mládež a mladé lidí obecně.

Literatura

- DEARDEN, Lizzie. Isis recruiting violent criminals and gang members across Europe in dangerous new 'crime-terror nexus. [online]. [cit. 21.11.2016] Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/isis-recruiting-violent-criminals-gang-members-drugs-europe-new-crime-terror-nexus-report-drugs-a7352271.html>
- DUNSTON, S. Mark. *Street signs*. United States of America: Performance dimension, 1992. ISBN 978-1-879411-13-X.
- HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Aleš Čeněk s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.
- LUNDE, Paul. *Tajemství kódů*. Praha: Nakladatelství Svojtka & Co., 2012, s. 11. ISBN 978-80-256-0978-1.
- MAREŠ, Miroslav a kol. *Ne islámu!: protiislámská politika v České republice*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury/Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-7325-397-4 (CDK), ISBN 978-80-210-8288-5. (MU)
- MORAVCOVÁ, Eva. Jak definovat a měřit členství v gangu: Česká republika v evropském kontextu. In: *Data a výzkum - SDA Info 2012*. Vol. 6, No. 2: 151-171.(c) Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha 2012.
- PATRIDGE, Eric. *A Dictionary of Catch Phrases*. Taylor & Francis, 2004. pp. 1–. ISBN 978-0-415-05916-9.
- SAVELLI, Lou. *Gangs Across America and Their Symbols*. New York: Looseleaf Law Publications, Inc., 2004. ISBN 978-1-889031-96-5.
- ŠEŠÍN, Petr. *Proč bohemák napadá bohemáka? Etnografická studie radikální scény Bohemians 1905*. Lidé města, roč. 16, č. 3, 2014. s. 463-477, dostupné z http://lidemesta.cz/assets/media/files/16-2014_3/Sesin.pdf
- URBAN, Lukáš, DUBSKÝ, Josef a Jan BAJURA. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-397-1.
- VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.
- VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7251-395-6.

WEERMAN, F., MAXSON, Ch., ESBENSEN, F., ALDRIDGE, J., MEDINA, J., GEMERT, F. 2009. *Eurogang program manual* [online]. St. Louis: University of Missouri. Dostupné z: <<http://www.umsl.edu/~ccj/eurogang/EurogangManual.pdf>> [cit. 28. 8. 2012].

Denik.cz. [online]. [cit. 21. 11. 2016] Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/policie-zkouma-ctyri-potencialne-extremisticke-napisy-v-praze-20160424.html Zdroj: Facebook a

Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2014, vyhodnocení plnění koncepce boje proti extremismu pro rok 2012 a Koncepce boje proti extremismu pro rok 2015. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

RESUMÉ

Článek představuje dílčí výzkumný projekt zaměřený na problematiku grafické extremistické propagandy a symbolů šířených extremisty na veřejných prostranstvích. Text v úvodu vymezuje funkce extremistické symboliky v obecné rovině a poté jednotlivé kategorie symbolů, vyskytujících se v ulicích českých měst. Názorné příklady demonstrují jednotlivé atributy extremistické scény v kontextu aktuálních politických a společenských témat a hrozeb. Autorka v textu zdůrazňuje význam znalosti významu extremistické symboliky a propagandy z hlediska preventivních a bezpečnostních opatření.

Klíčová slova: extremismus, extremistický projev, grafická symbolika, propaganda, veřejné prostranství

SUMMARY

VEGRICHTOVÁ, Barbora: GRAPHICAL EXTREMIST SYMBOLS IN PUBLIC SPACE

The paper introduces some particular research project dealing with the graphical extremist propaganda issue and the symbols disseminated by extremists in public spaces. The introduction part of the article presents a short description of the extremist symbols functions in general, following by the characterization of individual symbol categories occurring in the streets of Czech cities. Practical examples illustrate specific attributes of extremist scene in the context of current political and social issues and threats. The author underlines the importance of higher awareness of extremist symbols and propaganda in terms of preventive and security measures.

Keywords: extremism, manifestation of extremism, graphical symbols, propaganda, public space.